

Spelsystem

Ett lags spelsystem består av formation, arbetssätt, roller och spelartyper. Spelsystemets olika delar bör introduceras och utvecklas successivt genom spelformerna. I SvFF:s spelarutbildningsplan introduceras spelsystem som begrepp i spelformen 7 mot 7. Du som tränare bör tillsammans med spelarna utveckla ett spelsystem efter lagets förutsättningar och med långsiktig utveckling i fokus. Du kan involvera unga spelare med enkla frågor om vad de ska tänka på i anfalls- och försvarsspel. När spelarna blir äldre blir deras egen analys mer avancerad. Du kan då involvera dem även i resonnement kring detaljer i spelets olika skeden.

Formation

Lagets formation anger antal spelare per lagdel, till exempel 4-4-2 eller 3-4-3. Laget är i formation när spelarna har intagit sina utgångspositioner. Formationen är ofta kopplad till skedena speluppbyggnad och förhindra speluppbyggnad. En del lag har samma formation hela tiden medan andra lag har olika formationer i olika skeden av spelet, till exempel 4-3-3 i speluppbyggnad men 4-5-1 i förhindra speluppbyggnad. På en mer avancerad nivå kan laget även ha särskilda formationer för spelets övriga skeden, exempelvis att en forward kommer ner till mittfältet när laget är i skedet förhindra och rädda avslut.

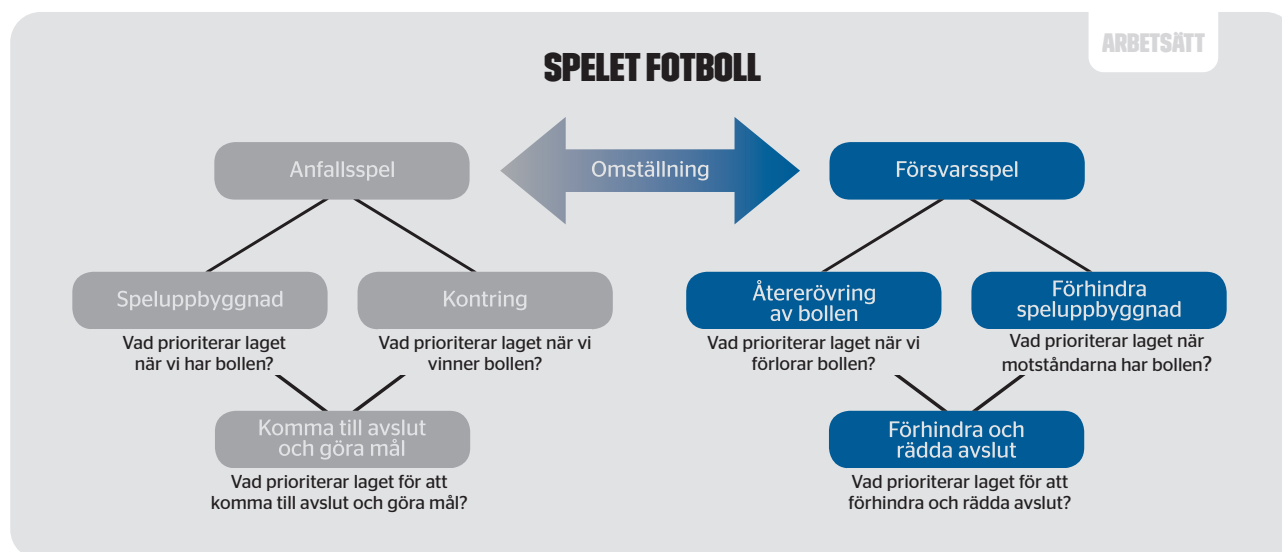
I ungdomsfotbollen är det utvecklande för laget att byta formation ibland för att spelarna ska få lära sig att spela på olika sätt. Det kan även vara utvecklande för spelarna att spela på olika positioner.

Arbetssätt

Arbetssättet beskriver lagets prioriteringar i spelets olika skeden, till exempel att snabbt pressa bollhållaren i skedet återerövring. De flesta lag gör olika prioriteringar i spelets olika skeden. I SvFF:s spelarutbildningsplan finns förslag på prioriteringar för respektive spelform och skede av spelet.

Spelet fotboll är en dynamisk och komplex idrott. Ju tydligare lagets arbetssätt är, desto lättare blir det för spelarna att fatta beslut. Spelarna måste därför få träna så som de ska spela. Det är en viktig uppgift för dig som tränare att skapa övningar där spelarna får ta beslut utifrån lagets arbetssätt. Nedanstående prioriteringar är exempel på lagets arbetssätt i skedet speluppbyggnad:

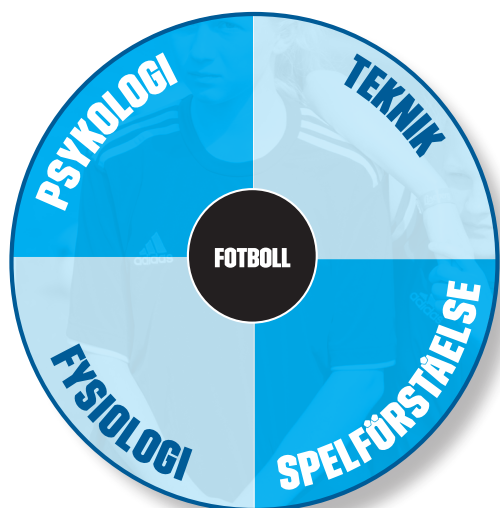
1. att spela genom motståndarnas lagdelar
2. att spela utanför motståndarnas lagdelar
3. att spela över motståndarnas lagdelar
4. att vända spelet och anfalla på en ny yta.

Roller

Spelarna har olika uppgifter i spelets olika skeden. Spelarna på en viss position kan ha samma roller eller olika. I speluppbyggnad kan till exempel båda mittbackarna ha samma roll medan innermittfältarna kan ha olika - den ena ska komma högre upp i banan än den andra.

Som tränare bör du vara tydlig med att identifiera målvaktens roll i alla spelets skeden. Det gör det lättare för dig att ge feedback till målvakten och skapar också en större delaktighet hos målvakten som får en tydlig roll även om det inte blir så många avslut mot det egna målet. Du kan introducera roller i spelformen 9 mot 9 enligt SvFF:s spelarutbildningsplan.

Spelar typer

Olika spelare har olika egenskaper. En spelares alla egenskaper formar en spelartyp. Spelartypen kan beskrivas med hjälp av fotbollsaktionen, där spelaren har olika egenskaper i aktionens olika delar. Spelartypen är inte konstant utan förändras över tid allt eftersom en spelare utvecklas. Det är din uppgift som tränare att hjälpa spelaren att utveckla alla fotbollsaktionens delar.

SvFF rekommenderar att spelarnas roller anpassas efter spelartyp först i spelformen 11 mot 11. Att anpassa spelarnas roller för tidigt kan innebära att spelarna inte utvecklar vissa färdigheter.